

ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

Strategic Planning of Management for Buddhist Sunday Center

พระใบฎีกาสรชัย ชินวโร (ศักดิ์ประเสริฐพร)
Phrabaideeka Sorachai Jinavaro (Sakprasertporn)^๑
มารุต พัฒนาผล
Marut Puttanaphon^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และเพื่อตรวจสอบและนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผลการศึกษา ๑.สภาพการบริหารศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในแต่ละด้าน มีการวางแผนงาน และจัดดำเนินการไว้ อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาการบริหารศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ว่า “จัดการศึกษาด้านพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชนไทยให้ยึดหลักไตรสิกขา” โดยมีพันธกิจ ๓ ประการ และกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๔ ประการเพื่อกำหนดกลยุทธ์ ได้ ๔ กลยุทธ์ คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย พัฒนางบประมาณให้ เป็นไปตามแผนและดูแลสวัสดิการอย่างทั่วถึง พัฒนาบุคลากรมีความชำนาญศิลปวัฒนธรรมไทย และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาระบบการบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อพัฒนารูปแบบของแผนยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นำไปใช้ดำเนินการให้เป็นไปตาม VMOS MODEL

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ การบริหาร ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

---

^๑ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Educational Administration, Educational Administration, Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

^๒ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Curriculum Research and Development, Graduate School of Srinakharinwirot University, Thailand

Abstract

Research Strategic Management Buddhist Sunday. purpose To study the present and the issue of Buddhist Sunday. To develop a management strategy Buddhist Sunday. And to monitor and provide strategic management Buddhist Sunday. Results 1. The administrative center of Buddhism Sunday in the planning. And carry it Appropriately at a high level Management Development Center harmonies Sunday. Through strategic planning Have a vision "The education of children and young minds to develop Buddhist Thailand a threefold principle" with the mission's third and fourth objectives are to determine the strategy fourth strategy is to develop curriculum and teaching process in accordance with the culture of Thailand. Budget development according to plan thoroughly and welfare. Develop a skilled workforce and develop their own culture Thailand regularly. Develop general management efficiency and to develop a strategic plan for the administrative center of Buddhism on Sunday. To take action to ensure compliance VMOS MODEL.

Keywords : Strategic, Management, Buddhist Sunday Center

๑. บทนำ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นองค์กรเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่ง ที่พระสงฆ์จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งอบรมสั่งสอนเยาวชนให้มีความประพฤติงามมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม เป็นแหล่งให้ความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้เป็นแนวทางการประพฤติในชีวิตประจำวันได้ และเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งบ้าน วัด และโรงเรียน อันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเด็ก เยาวชน ที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการศึกษาขั้นพื้นฐานและประชาชนผู้สนใจที่จะเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สามารถเข้าเรียนและเป็นการรู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา แล้วน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สำหรับการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นมานั้น ก็ได้วางวัตถุประสงค์หลักไว้ ๕ ประการด้วยกัน คือ

๑. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัยของตน
๒. เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน
๓. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา
๔. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์
๕. เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นสถานศึกษาในด้านองค์กรสงเคราะห์การศึกษา ตามภารกิจของคณะสงฆ์หนึ่ง ที่เปิดการเรียนการสอนในวันอาทิตย์ การบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น กรมการศาสนาได้กำหนดแนวทางการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน โดยจะปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงาน/โครงการในรูปแบบของการบูรณาการ ปฏิบัติการในลักษณะพื้นที่และการมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยมีมติมหาเถรสมาคม ระเบียบและประกาศกรมศาสนาที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. มติมหาเถรสมาคม เรื่องการขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของกรมการศาสนา
๒. มติมหาเถรสมาคม เรื่อง รายงานผลการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ของนักเรียนนักศึกษาที่สอบได้ บันทึกลงในหลักฐานการศึกษา
๓. ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ.

๔. ประกาศกรมการศาสนา เรื่อง การจัดชั้นเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์^๓

สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในระยะเวลาที่ผ่านมา จะพบว่าวิกฤตการณ์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เรื่องคุณภาพของศูนย์ฯ ที่ไม่เท่าเทียมกัน คนส่วนใหญ่อาจไม่มีสิทธิที่จะเลือก ต้องยอมให้ลูกหลานเรียนในศูนย์ฯ ที่ไม่แน่ใจในคุณภาพ การพัฒนา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจที่จะส่งลูกหลาน ไปเรียนนั้น จะต้องมีการกำหนดมาตรฐานของศูนย์ฯ และทำให้การบริหารจัดการศูนย์ฯ มี ประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การมีมาตรฐาน คือ การดำเนินกิจกรรมและ การกิจต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและการบริการ และการจัดการได้สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการ ทั้ง ผู้รับบริการโดยตรง คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม คือ ประชาชน และสังคม โดยรวม ว่าการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีประสิทธิภาพและทำให้ ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การมี มาตรฐานเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มี ประสิทธิภาพ และเกิดผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐาน^๔

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบงานวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีการศึกษายังไม่มากพอ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ทำการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” เพื่อจะได้นำ ผลการวิจัยที่ศึกษามาพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผลการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับใช้เป็นนโยบายในการจัดกระบวนการ การวางแผน การจัดการ การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยผู้อำนวยการศูนย์ ครูผู้สอน และผู้ปกครองของผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สามารถปรับบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามบริบทและความพร้อมของ ทรัพยากร ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามวัดต่างๆ ที่เปิดศูนย์ให้เป็นไปในทิศทาง และมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ เป็นดี เก่ง และอยู่ร่วมทำงานกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

^๓ สุจินตนิท หนูชู, “รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิผล”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุขภูมบัณฑิต* (สาขาการจั ดการศึกษา), (วิทยาลัยครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๖), หน้า ๑-๒.

^๔ กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, *แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔*, หน้า ๔๘.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๒.๒ เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๒.๓ เพื่อตรวจสอบและนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๓. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research) โดยมีการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการทบทวน รวบรวม ศึกษาจาก ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๑) การศึกษาสภาพการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคลด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ๒) ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ ผู้บริหารและครูศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน ๑๕๐ รูป/คน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามเขตการปกครองคณะสงฆ์จำนวน ๔ แห่ง คือ (๑) ศูนย์หนกกลาง ตั้งอยู่ที่วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร (๒) ศูนย์หนเหนือ ตั้งอยู่ที่วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ (๓) ศูนย์หนตะวันออก ตั้งอยู่ที่วัดมหายานาราม จังหวัดอุบลราชธานี และ (๔) ศูนย์หนใต้ ตั้งอยู่ที่วัดแจ้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช และวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

โดยทำการศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามเขตการปกครองคณะสงฆ์จำนวน ๔ แห่ง คือ (๑) ศูนย์หนกกลาง ตั้งอยู่ที่วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร (๒) ศูนย์หนเหนือ ตั้งอยู่ที่วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ (๓) ศูนย์หนตะวันออก ตั้งอยู่ที่วัดมหายานาราม จังหวัดอุบลราชธานี และ (๔) ศูนย์หนใต้ ตั้งอยู่ที่วัดแจ้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๘ ถึง เดือนธันวาคม ๒๕๕๙

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนารอบแนวคิดยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประกอบด้วย

ขั้นที่ ๑ การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลด้านหลักการ และจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ ๒ กำหนดกรอบแนวคิดยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประกอบด้วย

ขั้นที่ ๑ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิเคราะห์ สรุปความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน ๑๐ รูป/คน

ขั้นที่ ๒ การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน ๑๐ รูป/คน เพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในบางประการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีความสมบูรณ์

ขั้นที่ ๓ วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทุกปัจจัยที่จะมีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์

ขั้นที่ ๔ กำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นที่ ๕ กำหนดโครงสร้างแนวทางของยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ และทดลองนำไปปฏิบัติ

ขั้นที่ ๖ กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นตอนที่ ๓ การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสำรวจสภาพความพร้อม เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นที่ ๑ สำรวจสภาพความพร้อมพิจารณาในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขั้นที่ ๒ โดยใช้แบบสอบถามและการวิเคราะห์ SWOT Analysis การศึกษาความเป็นไปได้ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ความเป็นไปได้ด้านวิชาการ ความเป็นไปได้ด้านงบประมาณ ความเป็นไปได้ด้านการบริหารงานบุคคล ความเป็นไปได้ด้านการบริหารทั่วไป

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ สภาพปัจจุบันและปัญหาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่

ด้านวิชาการ ได้แก่ มีการกำหนดวิสัยทัศน์การบริหารวิชาการอย่างชัดเจน มีการกำหนดภารกิจส่งเสริมวิชาการ มีการกำหนดดัชนีชี้วัดด้านวิชาการขององค์กร

ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ มีการปรับปรุงแผนการใช้จ่ายให้เป็นไปเพื่อการบริหารองค์กร วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการใช้จ่ายงบประมาณ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงบประมาณทุกปี

ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ มีการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของบุคลากรในแต่ละหน้าที่ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากุศลกรอย่างต่อเนื่อง กำหนดอัตราของบุคลากรสอดคล้องกับการพัฒนาองค์กร

ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ มีการวิเคราะห์โอกาสและภัยคุกคามของการบริหารงานทั่วไป มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานทั่วไปอย่างต่อเนื่องและชัดเจน วัตถุประสงค์การบริหารงานทั่วไปสอดคล้องกับการพัฒนาองค์กร

ส่วนกลไกการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและกลไกการประเมินผล หน่วยงานระดับสำนักและคณะควรวางแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับนโยบาย ทิศทาง และเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้สามารถใช้กลไกกำกับติดตามและประเมินผล ตามโครงสร้างสายงานบังคับบัญชาของมหาวิทยาลัย โดยอาจกระจายอำนาจให้แก่ คณบดีมากขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารควรใช้กลวิธีและเทคนิคต่างๆ ในการบริหารเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน เช่น การกระจายงาน การจูงใจ การควบคุมโดยแผนงานและงบประมาณ และอาจแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินงานบางประเภท เช่น การพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น^๕

๕.๒ การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ด้านวิชาการ โดยผู้บริหารกำหนดแผนพัฒนางานวิชาการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคามด้านวิชาการ และกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาวิชาการ

---

^๕ นกตล พูลสวัสดิ์, “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุขภูมิจิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

ด้านการบริหารงบประมาณ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้องจัดทำแผนงบประมาณรับ-จ่าย ใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของศูนย์ และติดตามประเมินผล ตรวจสอบงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร กำหนดบุคลากรให้สอดคล้องกับงาน ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

ด้านการบริหารทั่วไป ต้องจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานทั่วไป ประสานงานเครือข่ายการศึกษา และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗” ผลการวิจัยพบว่า ได้ข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์ที่ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ประเด็น ได้แก่

๑) ประเด็นสร้างความเข้มแข็งในภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ๗ ด้าน คือ ด้านการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงด้านการวิจัย ด้านการให้บริการวิชาการ แก่สังคม ด้านการปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู

๒) ประเด็นสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศโดยเน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

๓) ประเด็นสร้างการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย และ

๔) ประเด็นสร้างระบบการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย

สำหรับกลไกเร่งยุทธศาสตร์ การควบคุมยุทธศาสตร์ และการประเมินผลยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๓ กลไกหลัก คือ กลไกด้านองค์การ กลไกด้านบุคคล และกลไกด้านการบริหาร ซึ่งจะต้องสอดคล้องประสานและเชื่อมกันเพื่อควมมีประสิทธิภาพของการดำเนินงาน^๖

๕.๓ ยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามกระบวนการ VMOS MODEL ได้แก่

V = Vision (วิสัยทัศน์) หมายถึง ต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารเพื่อเป็นพื้นฐานการกำหนดยุทธศาสตร์โดยจัดการศึกษาด้านพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชนไทยให้ยึดหลักไตรสิกขาเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

^๖ คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล, “ข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

M = Mission (พันธกิจ) หมายถึง หลังจากกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว ควรเริ่มกำหนดพันธกิจในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คือ มุ่งพัฒนาวิชาการทางพุทธศาสนา แก่เด็กและเยาวชน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้านกาย สังคม จิตใจ และปัญญา เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

O = Objective (วัตถุประสงค์) หมายถึง วัตถุประสงค์เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งหวังจะให้เกิดการบรรลุผลในอนาคต ประกอบด้วย ๑) เด็กและเยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรมนำความรู้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ตามศิลปวัฒนธรรมไทย ๒) มีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามแผนและสนับสนุนสวัสดิการอย่างทั่วถึง ๓) บุคลากรมีความชำนาญศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ๔) ระบบการบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

S = Strategy (ยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน) ได้แก่

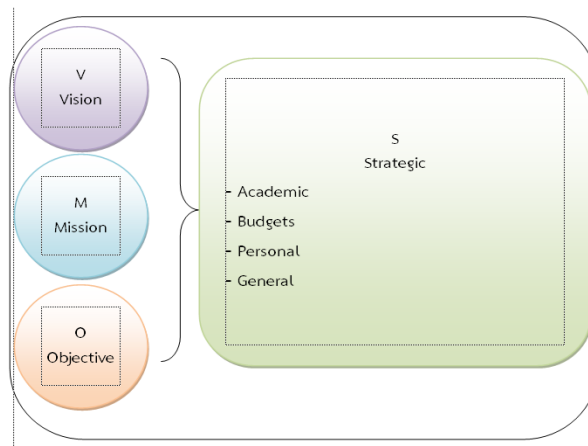
S-Academic หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านวิชาการ (Academic) คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย

S- Budgets หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านงบประมาณ (Budgets) คือ พัฒนางบประมาณให้เป็นไปตามแผนและดูแลสวัสดิการอย่างทั่วถึง

S-Personal หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านบุคคล (Personal) คือ พัฒนาบุคลากรมีความชำนาญศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

S-General หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านงานทั่วไป (General) คือ พัฒนาระบบการบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

อธิบาย VMOS MODEL ได้ดังต่อไปนี้

V = Vision (วิสัยทัศน์) หมายถึง ต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารเพื่อเป็นพื้นฐานการกำหนดยุทธศาสตร์โดยจัดการศึกษาด้านพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชนไทยให้ยึดหลักไตรสิกขาเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

M = Mission (พันธกิจ) หมายถึง หลังจากกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว ควรเริ่มกำหนดพันธกิจในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คือ มุ่งพัฒนาวิชาการทางพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้านกาย สังคม จิตใจ และปัญญา เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

O = Objective (วัตถุประสงค์) หมายถึง วัตถุประสงค์เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผลสัมฤทธิ์ที่มุ่งหวังจะให้เกิดการบรรลุผลในอนาคต ประกอบด้วย ๑) เด็กและเยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรมนำความรู้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ตามศิลปวัฒนธรรมไทย ๒) มีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามแผนและสนับสนุนสวัสดิการอย่างทั่วถึง ๓) บุคลากรมีความชำนาญศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ๔) ระบบการบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

S = Strategy (ยุทธศาสตร์ ๔ ด้าน) ได้แก่

S-Academic หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านวิชาการ (Academic) คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย

S- Budgets หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านงบประมาณ (Budgets) คือ พัฒนางบประมาณให้เป็นไปตามแผนและดูแลสวัสดิการอย่างทั่วถึง

S-Personal หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านบุคคล (Personal) คือ พัฒนาบุคลากรมีความชำนาญศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

S-General หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านงานทั่วไป (General) คือ พัฒนาระบบการบริหารงานทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๗. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๗.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธด้านวิชาการ ควรจัดทำวิสัยทัศน์ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๒) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๓) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาบุคลากรของศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพในการสอน

๔) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดทำแผนการบริหารงานทั่วไปเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔.

คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล. “ข้อเสนอแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๒.

นภดล พูลสวัสดิ์. “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

พงษ์ธร สิงห์พันธ์. “ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

พระเทพโสภณ ประยูร ธมฺมจิตโต. **การคณะสงฆ์ กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

มัณฑริกา วิฑูรชาติ. “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ ๑-๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ๒๕๕๑.

สมศักดิ์ บุญปู่. ผศ.ดร.. **พระสงฆ์กับการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ศรีนวล ลัภกิตโร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. นายเอกสิทธิ์ คล้ายแดง นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ. **รวม ศพอ.ทั่วประเทศ ปี ๒๕๕๙**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา ฐานาลงกรณ์ทาวเวอร์ ชั้น ๑๕-๑๖. ข้อมูลรวมสถิติจากเอกสาร วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙.

อเนก ข้าทอง ป.ธ.๙. ปัญญา สละทองตรง ป.ธ.๙. และนักวิชาการศาสนา ๘ ว. **ธรรมศึกษาชั้นตรี ฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐.

